RANTA SALMI

Hyvinvointisuunnitelma 2026-2030

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta 18.11.2026 § x

Kunnanhallitus 3.12.2026 § x

Kunnanvaltuusto 14.12.2026 §x

Laaja hyvinvointikertomus 2022-2025

Rantasalmen kunnan keskeiset tapahtumat hyvinvointityössä kaudella 2022-2025

- Suurimmat hallinnolliset muutokset olivat hyvinvointialueiden syntyminen ja TE-KOTO –palveluiden siirtyminen kuntien järjestämisvastuille
- Kunnan luottamus- ja henkilöorganisaatiota uudistettiin ja tehtäväkokonaisuuksia muutettiin vastaamaan valtakunnallisia muutoksia
- Osallistamisen ja päätösten ennakkoarvioinnin asema vahvistui kunnan toiminnassa
- Sähköisten järjestelmien kehitys jatkui ja palvelutapoja uudistettiin
- Vanhus- ja vammaisneuvosto ja nuorten vaikuttajaryhmä KASVO (1.10.2026 alkaen Rantasalmen nuorisovaltuusto KASVO) saivat vahvemman roolin osana kunnan toimintoja
- Peruspalvelut on saatu pääosin säilytettyä paikkakunnalla ja omaa toimintaa vahvistettua avustusrahoin mm. nuorten paja ja etsivä nuorisotyöntekijä
- Kirjaston ja kirjastoauton rooli monipalvelupaikkana vahvistui
- Hanketoiminta oli aktiivista mm. koulujen, kulttuurin, liikunnan ja ympäristön hoidon osalta
- Maahanmuuton koordinointi sai uutta roolia tilapäistä suojelua saaneiden kuntapaikkatyön myötä

Investoinnit, joilla kunta edisti hyvinvointia:

- Koulukeskuksen tilojen saneeraukset mm. keittiö, ruokala, kotitalousluokka ja liikuntasalin pukuhuonetilat
- Päiväkoti Kuutin rakentaminen
- Koirapuiston rakentaminen
- Leikkipuiston rakentaminen
- Avantouintipaikan rakentaminen
- Kuntalaisolohuoneen varustelu
- Puhtaan veden pumppaamon uusiminen
- Liikuntapaikkojen olosuhteiden parantaminen ja varusteiden uusiminen mm. kuntosali, kuntoportaat

Tilastotiedon osoittama hyvinvointi 2022-2025

- Väestömäärä väheni 108 henkilöllä ja huoltosuhde nousi 98. Muuttoliike on pääasiassa ollut positiivista, mutta luonnollinen muutos on vahvasti negatiivinen. Väestön määrä oli 31.12.2025 3219.
- Rantasalmi on kansainvälistynyt puhuttujen kielien määrän ja kansalaisuuksien lisääntyessä
- Lapsiperheiden määrä on pikkuhiljaa laskenut ja yhden vanhemman perheiden määrä lisääntynyt
- Yhden hengen asuntokuntia on n. 45 % asuntokunnista
- Koulutustaso on pikku hiljaa noussut
- Työllisten määrä on säilynyt vajaassa 37 % väestöstä
- Eläkettä saavien lukumäärä on n. 1400 henkilöä, josta vanhuuseläkettä saavia n. 1280
- Gini –kerroin on hiljalleen noussut, kertoen käytettävissä olevien tulojen määrästä ja vastaavasti yleinen pienituloisuusaste on hieman laskenut
- Toimeentulotukea saaneiden ja vaikeasti työllistyvien nuorten määrä on noussut (n. 5 % ikäluokastaan) ja koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten määrä skaalattuna on laskenut 63:sta 21 ja syrjäytymisriskissä olevia on noin neljännes ikäluokastaan.
- Yleinen turvallisuus on suhteellisen hyvä rikostilastojen valossa
- Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen osuudessa on isoakin vaihtelua vuosien välillä
- Alkoholijuomien myynti asukasta kohden 100%:n alkoholina on n. 9 l/v, päihteiden käytön myötävaikuttamat rikokset ja hoitojaksot ovat kuitenkin maltillisia

Ikärakenne ja huoltosuhde	2022	2023	2024	2025
0 - 1-vuotiaat, % väestöstä	1	0,9	0,9	0,9
0 - 18-vuotiaat, % väestöstä	14,6	14,8	14,3	14,6
18 - 64-vuotiaat, % väestöstä	49,2	48,9	48,2	47,8
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä	45	44,7	44,5	43,7
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä	37,1	37,2	38	38,6
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	16,8	17,6	18,3	18,8
80 vuotta täyttäneet, % väestöstä	9,6	9,4	9,6	10,2
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä	4,8	5	5,5	5,3
90 vuotta täyttäneet, % väestöstä	1,7	1,7	1,5	1,8
Huoltosuhde, demografinen	93,6	95,3	97,7	98

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2026

Lasten ja nuorten hyvinvointi:

- Ala-asteikäisten tyytyväisyys elämään on noussut, ahdistusoireilu on vähentynyt ja MOVE –tulokset parantuneet, mutta ylipainon yleisyys on kasvanut, aamupala jää väliin useammalla, sosiaalisissa suhteissa on kasvaneita haasteita ja nettiriippuvuuden oireilu on hieman kasvanut. Terveyttä edistäviä elintapoja eli riittävä uni, säännöllinen aamupala ja säännöllinen liikunta on tarpeen vahvasti edistää jatkossa hyvinvoinnin tukena.
- Yläasteikäisten ahdistuneisuus ja terveydentilansa korkeintaan keskinkertaiseksi tuntevien määrä on noussut ja yhä useammalla jää koululounas syömättä. Harrastaminen ja erityisesti hengästyttävän liikunnan harrastaminen on vähentynyt.
- Yläasteikäisten ylipaino on lähtenyt vähenemään, MOVE –tulokset ovat kohdentuneet ja yleinen tyytyväisyys elämään on hieman noussut. Opettajat osoittavat hyvin kiinnostuta oppilainen kuulumisiin ja kannustavat mielipiteiden ilmaisuun.
- Lukiolaiset kokevat löytävänsä kiinnostavaa vapaa-ajantoimintaa ja luokan ilmapiiri koetaan pääosin hyväksi. Koulussa on myös kuuntelevia aikuisia hyvin saatavilla. Nettiriippuvuus on vähentynyt. Mielen hyvinvoinnin osalta on haasteita ja myös perheen taloudellinen tila huolestuttaa ja nämä osaltaan vaikuttavat tyytyväisyyden kokemukseen heikentävästi.
- Kodin ulkopuolelle sijoitettujen nuorten määrä on pysytellyt noin 1,5 % ikäluokastaan ja sijoituspaikkana on edelleenkin yli 66 %:sti perhe
- Lastensuojelun avohuollon asiakkaita 0-17 –vuotiaista on 1,8 % ja 18-24 –vuotiaista 4%
- Päihteistä nuorilla lisääntyvässä määrin käytössä nikotiinipussit ja energiajuomat
- Nuorisotyöttömyys (18-24 v.) on noussut 11,1 % => 15,4 %

Työikäisten hyvinvointi:

- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden osuus on kasvanut, mutta työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä hieman laskenut
- Työttömien osuus työvoimasta on noussut 8,3 % => 11,6 %, samoin pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta (1,5% =>3,6%) ja työttömistä (18,6% => 31,0 %) ja vaikeasti työllistyvien osuus 3,9 % => 5,0 %

Ikäihmisten hyvinvointi:

- Täyttä kansaneläkettä saaneiden 65 vuotta täyttäneiden osuus on n. 1,4 % ikäluokastaan
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä ovat nousseet jyrkästi viimeisimmässä tilastossa
- Omaishoidon tukea saaneiden 75 vuotta täyttäneiden hoidettavien osuus on hiljalleen noussut reiluun 5 %:iin ikäluokastaan
- Yksinasuvia yli 75 –vuotiaita on noin 40 % ikäluokastaan

Hyte-kerroin (Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin)

Indikaattori	2022	2023	2024	2025
HYTE-kerroin euroa / asukas	16,4	17	21,1	18
HYTE-kerroin, 0 - 100	58	60	68	59
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	54,5	56,1	69,5	58,5
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	67	60	80	80
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	49	60	56	37

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2026

Prosessi-indikaattorien tiedot kerätään suoraan kunnista THL:n TEA-tiedonkeruiden yhteydessä (kuntajohto, liikunta, peruskoulut ja kulttuuri). Tulosindikaattorien tiedot saadaan alla olevista tietolähteistä.

Kouluterveyskysely (THL), Tutkintorekisteri (Tilastokeskus), Toimeentulorekisteri (THL), Eläketilastot (ETK), Erikoissairaanhoitotilasto (THL), Perusterveydenhuoltotilasto (THL)

HYTE-kertoimen määrittelyssä käytetään uusimpia käytettävissä olevia tietoja. Jos tietoa ei ole lainkaan saatavilla, saa kunta kyseisen tiedon osalta laskennassa alimman mahdollisen arvon.

HYTE-kerroin on rahoituksellinen kannustin, joka ohjaa kuntien ja hyvinvointialueiden saamaa valtionrahoitusta sen mukaan, miten tuloksellisesti ne edistävät asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kannustimen tarkoituksena on vähentää pitkän aikavälin sosiaali- ja terveysmenoja.

Miten HYTE-kerroin toimii?

Rahoitusosuus: Kertoimen perusteella jaetaan noin prosentti (0,977 %) hyvinvointialueiden rahoituksesta, ja kunnissa se vaikuttaa suoraan valtionosuuksien lisäosaan.

Indikaattorit: Kertoimen suuruus lasketaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämien tilastojen pohjalta.

Arviointiperusteet:

- Prosessi-indikaattorit (TEA-viisari): Kuvaavat sitä, mitä toimia alueella on tehty (esim. osallistaminen, käytössä olevat resurssit, poikkihallinnollinen yhteistyö).
- Tulosindikaattorit: Kuvaavat toiminnan todellisia vaikutuksia (esim. syrjäytymisen ehkäisy, kaatumisten ja murtumien vähentyminen).

TEA –viisari ja tulosindikaattorit 2025

Kaikki sektorit : Rantasalmi 2025

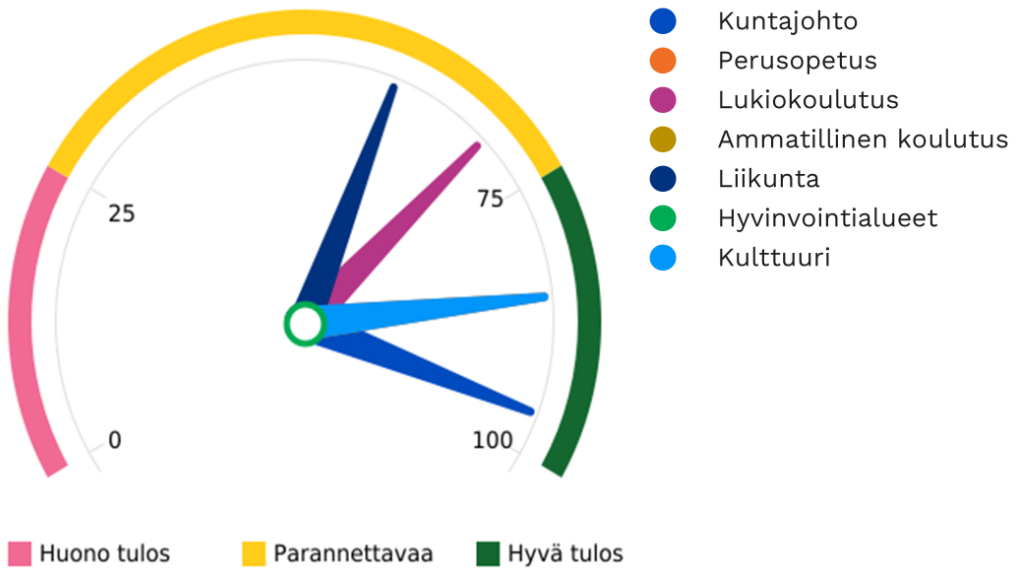

Kaikki sektorit : Rantasalmi 2025

	Rantasalmi	Koko maa
Kaikki sektorit	79	72
Kuntajohto	96	87
Perusopetus	85	66
Lukiokoulutus	69	69
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	59	70
Hyvinvointialueet	..	59
Kulttuuri	85	77

Mitä jatkossa on tehtävä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi?

- Tarjottava kaikille ikäryhmille mielen ja ruumiin hyvinvointia tukevaa toimintaa; itseohjautuvaa ja ohjattua
- Tuettava lasten ja nuorten kasvua, kouluttautumis-, työllistymis- ja osallistumisen mahdollisuuksia
- Ehkäistävä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä kaikissa ikäluokissa
- Turvattava palvelut ja erityisesti lähipalvelut ja niiden saavutettavuus ja kohtuuhintaisuus
- Tuettava kolmannen sektorin toimintaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tukena
- Turvata yhteistyö ja tiedonkulku keskeisten toimijoiden välillä
- Edistettävä maahanmuuttavien kotoutumista
- Edistettävä yhteisön toimintaympäristön turvallisuutta

Hyvinvointisuunnitelma 2026-2030

”Hyvinvoinnin eväät ikään katsomatta”

Sisältö

1. Mitä on hyte?
2. Hyvinvointisuunnitelman perusta
3. Hyvinvointisuunnittelun polku
4. Painopistealueet 1.-4.
5. Ohjaavat asiakirjat

Hyvinvointia, terveyttä sekä arjen turvallisuutta edistävillä toimilla (hyte) ylläpidetään ja edistetään asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, elämänlaatua, osallisuutta ja toimintakykyä. Toimilla ehkäistään sairauksia ja ongelmia sekä tuetaan mahdollisuuksia huolehtia omasta hyvinvoinnista. Keskeinen tavoite on väestön hyvinvointi- ja terveyserojen ehkäiseminen ja vähentäminen.

Hyte-työllä voidaan inhimillisen hyödyn lisäksi aikaansaada mittavia säästöjä, kun raskaiden korjaavien palveluiden tarvetta pystytään vähentämään tai ehkäisemään.

Kunnilla sekä hyvinvointialueella on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy toimijan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Järjestöillä sekä muilla alueen hyte-toimijoilla on merkittävä rooli Etelä-Savon asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Yhteistyö hyte-toimijoiden kesken on tärkeää.

Etelä-Savon hyvinvointialue ELOISA

MITÄ ON HYTE?

SE ON HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISTÄ

ELOISA
Etelä-Savon hyvinvointialue

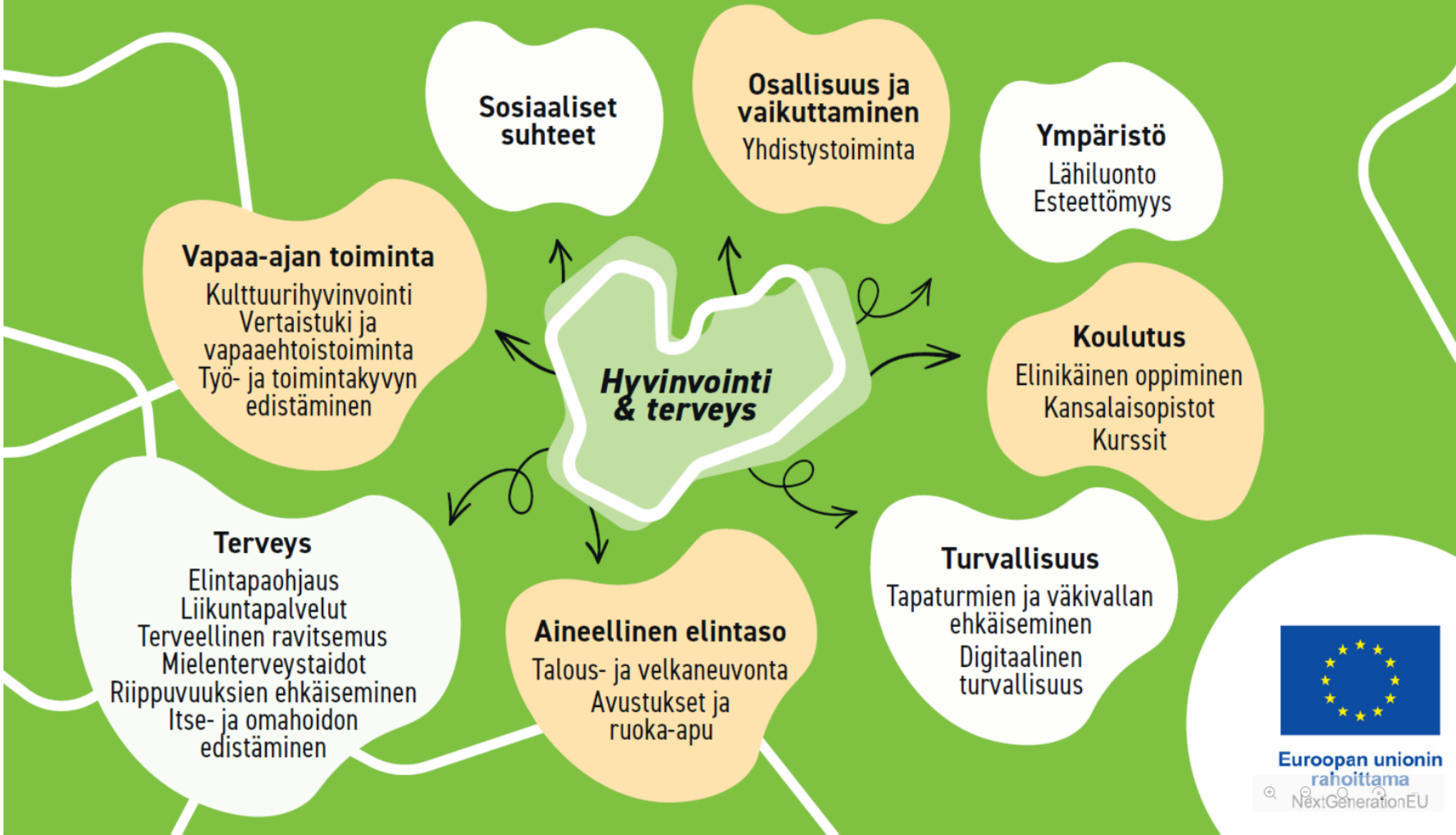

Euroopan unionin rahoittama
NextGenerationEU

Hyvinvointisuunnitelman perusta

Hyvinvointisuunnitteluun liittyvää lainsäädäntöä

-Kuntalaki 410/2015 §:t 1, 22, 29 ja 37
-Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 § 6
-Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015
-Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019
-Nuorisolaki 1285/2016
-Liikuntalaki 390/2015

- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 §6 velvoittaa kuntia laatimaan strategisen asiakirjan, jolla kunta ohjaa asukkaidensa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä
- Suunnitelma perustuu kuntastrategian päämääriin ja niiden tavoitteisiin ja hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmassa yhteisiksi sovittuihin painopistealueisiin ja niiden tavoitteisiin sekä laajaan hyvinvointikertomukseen päättyneeltä suunnitelmakaudelta
- Hyvinvointisuunnitelmassa yhdistyvät lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, kulttuuriohjelman, liikuntaohjelman, ehkäisevän päihdetyön suunnitelman ja liikenneturvallisuussuunnitelman ja yleiseen turvallisuuteen liittyvät keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet
- Suunnitelman teosta, toteuttamisesta ja raportoinnista vastaa monialainen hyvinvointityöryhmä, johon kuukuu toimiala- ja toimielinedustus ja kutsuttuna hyvinvointialueen edustus.
- Toteutumista seurataan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä tehtävän raportin muodossa.
- Hyvinvointisuunnitelman yksi johtava teema on Hyvän mielen kunta –toimintamallin soveltaminen. Myös liikunnallinen elämäntapa, osallisuus, yhdenvertaisuus, ennalta ehkäisevä työ, saavutettavuus, esteettömyys ja yhteistyö korostuvat hyte –työn toimintaperiaatteissa.

Rantasalmen kuntastrategian visio 2030

”Saimaan kunta – yhteisöllinen pioneeri, jossa rohkeat kokeilut, vastuullinen luontoyhteistyö ja vahva paikallistunne luovat hyvän elämän kaikille sukupolville.”

Kunnan strategiset päämäärät:

1. Monipuolinen elinkeinoelämä ja kokeileva kunta
2. Laadukkaat kasvun ja oppimisen palvelut
3. Energiaomavaraisuus ja toimiva infrastruktuuri
4. Aktiivinen ja osallistava kunta

Hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelman painopisteet:

1. Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen ja riippuvuuksien ehkäisy
2. Hyvinvointia tukevien elintapojen ja toimintakyvyn edistäminen
3. Turvallisen arjen tukeminen
4. Osallisuuden vahvistaminen

Hyvinvointisuunnittelun polku

Hyvinvointityötä koordinoi hyvinvointijohtaja ja suunnitelmaa on työstetty hyvinvointityöryhmässä.

Hyvinvointisuunnitelmasta on järjestetty yleisötilaisuus ja valtuustoinfo

Hyvinvointisuunnitelma on ollut kuultavana Lausuntopalvelu.fi –palvelussa ja siitä on erikseen pyydetty lausunnot kunnan vanhus- ja vammaisneuvostolta ja nuorisovaltuusto KASVOlta.

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta, kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto ovat käsitelleet suunnitelman ja se on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.12.2026 § X

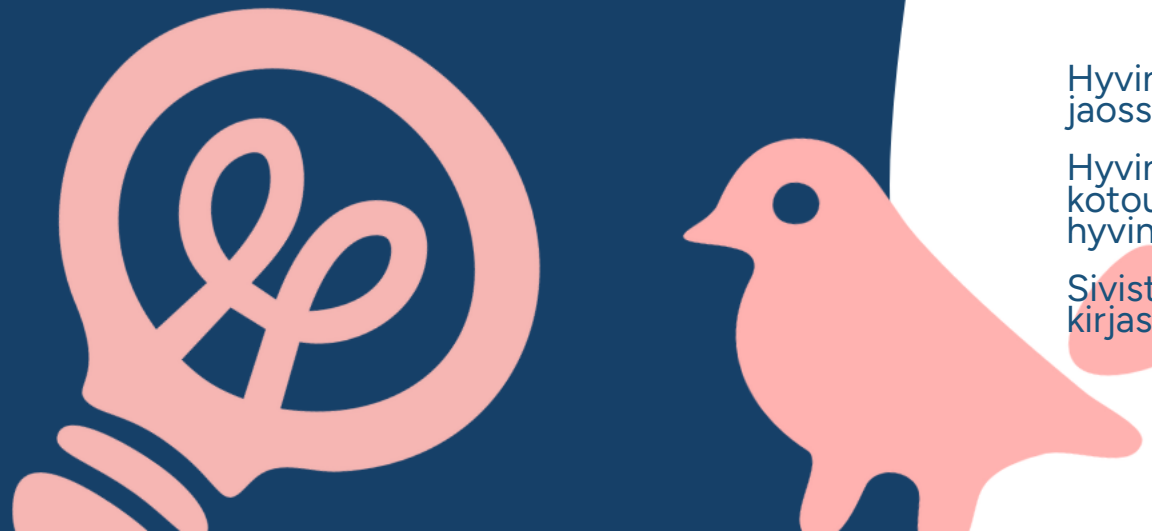

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ovat:

- tukea ennaltaehkäisevää työtä
- tukea eri-ikäisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, erityisesti mielen hyvinvointia ja liikunnallisen elämäntavan edistämistä
- tukea kulttuurihyvinvointia ja yhteisön turvallisuuden tunnetta
- edistää osallisuutta, saavutettavuutta ja yhteisöllisyyttä sekä tehdä aktiivista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa

Hyvinvointisuunnitelman kohderyhmät ovat:

- lapset ja nuoret
- työikäiset
- ikäihmiset

Kaikissa ikäryhmissä on huomioitu myös erityistä tukea tarvitsevat tavoitteiden mukaisesti.

Hyvinvoinnin ja sivistyksen toimialan sisäinen työnjako painopisteiden vastuiden jaossa:

Hyvinvoinnin toimiala vastaa mm. nuorten palveluiden, kulttuurin, liikunnan, kotoutumisen, ehkäisevän päihdetyön, yhdistysyhteistyön ja yleisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluiden järjestämisestä.

Sivistyksen toimiala vastaa varhaiskasvatuksen (vaka), peruskoulun, toisen asteen, kirjasto- ja kansalaisopiston palveluiden järjestämisestämisestä.

Painopiste 1.
Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen ja riippuvuuksien ehkäisy

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Lapset ja nuoret	Ennalta ehkäisevä päihde- ja pelikasvatustyö	Monialaisen päihde- ja pelikasvatuksen toteuttaminen kouluissa; oppi-, teematunnit, työpajat ja ehkäisevän päihdetyön viikon tapahtumat	Teemaviikon tapahtumiin osallistuvat 5.-6 lk, 7.-9.lk ja lukio, nuokkari ja nuorten paja	Teemaviikko on järjestetty kaikille ikäryhmille	Ehkäisevän päihdetyön (ept)–koordinaattori, nuorten palvelut, yhtenäiskoulu ja lukio, tekninen toimi, liikuntatoimi, Etelä-Savon hyvinvointialue (hva), seurakunta ja järjestöt
		Varhainen puuttuminen ja puheeksi otto päihteisiin	Kouluterveyskyselyn indikaattorit päihteiden kokeiluun ja käyttöön liittyen ja koulun oman kiusaamis- ja päihdekyselyn tulokset	Kokeilujen ja käytön määrä laskee >10 %	
		Tuetaan hvan toimintaa huumeidenkäytön tunnistamisen nykytilanteesta, toimintasuunnitelman laatimisessa	Nykytilan kartoitus tehty ja toimintasuunnitelma laadittu	Valmiina v. 2027 loppuun mennessä	
		Tarjotaan päihteettömät tilat vapaa-ajantoimintoihin	Käyttösäännöt ja toimintaohjeet on päivitetty päihteettömyys huomioiden ja käyttö on valvottua ja vastuutettua	Päivitykset on tehty ja toiminta vastuutettu	
	Opiskelun ja työssä käymisen tuki	Varhainen puuttuminen ja tuki oppimisen haasteisiin ja koulukäyntiin/opiskeluun	Oppilashuoltoryhmän tavoitteiden toteutuminen	Sanallinen raportointi	HySi -toimiala ja oppilashuolto-työryhmän jäsenet
			Vaikeuksia oppimistaidoissa % 8.-9. lk oppilaista (ind. 4745)	<40 %	
			Opettajat usein kiinnostuneita siitä, mitä oppilaalle kuuluu, % 4.-5. lk oppilaista (ind. 4829)	>50%	
			Opettajat eivät ole kiinnostuneita oppilaiden kuulumisista, % 8.-9. lk oppilaat (ind. 355)	<20 %	
		Etsivän nuorisotyön ja nuorten pajan toiminnan turvaaminen	LVV:n avustukset haettu	Kyllä	Nuorten palvelut
	Turvallisen kasvuympäristön tukeminen	Kiva koulu –toimintamalli ja Etelä-Savon Turvallisesti yhdessä -malli tukevat hyvinvointia (Hyvän mielen kuntamalli)	Kouluterveyskyselyn kiusaamismittarit ja koulun omat kiusaamiseen liittyvät kyselyt	Kiusaamisen kokemuksia <10 %	Sivistystoimi
		Tunne- ja turvataitojen vahvistaminen (vaka+ala-aste)	Tunne- ja turvataitotunnit järjestetty vuosittain eri ikäryhmille	Kyllä	
	Edistetään lasten ja nuorten kulttuurihyvinvointia	Monipuolisten harrastusten tarjoaminen	Kerhot lkm	>10 kpl	HySi -toimiala, Lasten kulttuurikeskus Verso, 4H ja muut järjestöt
		Kirjasto/kirjastoautopalvelut ja oheistoiminta saatavilla mm. pelipäivät ja satutunnit	Kirjaston lainausmäärät ja eri ikäryhmille suunnatut tapahtumat	>40 000/v ja 50/v	
		Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutus mm. taidetestaajat	Toteutunut toiminta	Suunnitelman tavoitteet toteutuvat	Sivistystoimi
		Musiikkiteatteritoiminnan jatkumon turvaaminen	Toteutunut toiminta	Musikaali/v	Sivistystoimi ja Puhallinorkesteriyhdistys ry
		Muskarin toiminnan turvaaminen varhaiskasvatuksessa	Toteutunut toiminta	Toteutuu lukuvuosittain	Vaka ja Puhallinorkesteriyhdistys ry

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Aikuisväestö	Päihteettömyyden vahvistaminen	EPT-viikon kampanjat työikäisille	Osallistutaan kansallisiin ja maakunnallisiin kampanjoihin tiedottamalla	> 2 kampanjaa/v	Hyvinvointijohtaja, hva, työnantajat
	Vanhemmuuden tuki ja päihteiden ongelmakäytön tunnistaminen	Perhepalveluiden saatavuus ja ennaltaehkäisevä työ	Perhekeskustoiminnat saatavilla paikkakunnalla, kohtaamis-paikka toiminnassa Ammattilaisilla käytössä varhainen tuki ja puheeksi otto, Lapset puheeksi -toimintamalli käytössä	kyllä kyllä	Hyvinvoinnin toimiala, hva, seurakunta ja järjestöt HySi -toimiala ja hva
	Palveluverkon turvaaminen yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisyssä	Ehkäisevän päihdetyön päivätoiminnan tuki Monipuolisen vapaa-ajan toiminnan tarjoaminen Järjestötoiminnan tuki avustuksin Työkykyä ja toimeentuloa tukevien paikallisten palveluiden turvaaminen	Päivätoimintapaikka on käytössä Rantasalmella Kansalaisopiston kurssit, lkm Liikuntavuorot, lkm Tapahtumat, lkm Harrastustoimintana myönnettyjen avustusten saajien lukumäärä Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64 v., % vast. ikäisestä väestöstä Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64 v., % vast. ikäisestä väestöstä	kyllä Kursseja X tuntia/v Ohjattuja liikuntavuoroja >2*vko >10/v > 10 kpl <1,5 % <9 %	HySi -toimiala, Järvi-Saimaan kansalais-opisto ja järjestöt HySi -toimiala, työllisyydenhoito, hva ja järjestöt
	Asukkaat löytävät ja käyttävät itseään kiinnostavia kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja hyvinvointialueen järjestämistä, hyvinvointia edistäviä palveluja ja toimintoja. Asukkaiden omatoiminen hyvinvoinnin edistäminen vahvistuu.	Otetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen puheeksi lähi- ja etäkontakteissa. Asiakas ohjataan joko tutustumaan tai yhdessä ammattilaisen kanssa tutustuen Etelä-Savon hyvinvointitarjottimelle.	Etelä-Savon hyvinvointitarjottimen kävijämäärä/vuosi ja sieltä löytyvien palvelujen lukumäärä.	Rantasalmen kunnan ja sen toiminta-alueella toimivien palveluntarjoajien määrä kasvaa hyvinvointi-tarjottimella 10 %/v	HySi -toimiala, srk, hva ja järjestöt

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Ikääntyneet	Ikääntyneiden mielen hyvinvointi vahvistuu sekä yksinäisyys ja syrjäytyneisyys vähenevät	Ystävätoiminnan vakiinnuttaminen järjestöjen ystävätoiminnan kouluttamista ja järjestämistä tukemalla (mm. laitoskäynnit)	Ystävätoimintaan osallistuvien lukumäärä	> 10 koulutettua henkilöä käytettävissä	Hyvinvointijohtaja, järjestöt mm. SPR
		Paikallisen palveluverkon toimintojen turvaaminen	Palvelukeskus Mäntylän päivätoiminta on säännöllistä	Päivätoimintaa on tarjolla viikoittain	Hva
			Turinatupa -tapaamiset järjestetään kevät ja syyskaudella	Tapaamiset 1*kk kaudella	Järjestöt, kunta, seurakunta, hva
			Kirjasto ja kirjastoauto, kansalaisopisto, kulttuuri- ja liikuntapalvelut järjestämät vapaa-ajan aktiviteetit	Kirjaston tapahtumat > 10/v Kansalaisopiston kurssit > 10/v Ohjattu liikunta> 5/v	HySi -toimiala
		Osallistutaan MIELI Etelä-Savon Kriisikeskuksen Mielen voima 75 + -hankkeeseen.	Hankkeeseen osallistuneet paikalliset lkm	Osallistujia 5-10 hlöä	Hyvinvointijohtaja
		Osallistutaan hyvinvointialueen hankkeeseen omaishoidon erilaisten kuormittavien tekijöiden tilanteiden tukimallin kehittämiseksi	Hankkeen toteutuminen	Hankerahoitus saadaan ja hanke toteutuu suunnitelman mukaan	Hva ja hyvinvointijohtaja
	Päihteettömyyden vahvistaminen	Ehkäisevän päihdetyön teemaviikko; infot järjestötapaamisissa ja Turinatuvalla	Järjestetyt infot, lkm	Vähintään yksi tilaisuus/v	Hyvinvointijohtaja, järjestöt, hva
		ETP –päivätoiminnan mahdollistaminen	Päivätoiminnan tarjonta	Päivätoimintaa on tarjolla lomakausia lukuun ottamatta viikoittain	Hyvinvointijohtaja, hva
	Edistetään kulttuurihyvinvointia	Kulttuurituokioiden tarjoaminen palvelutaloihin mm. kirjastoauton käynti ja kirjaston kotipalvelu	Toteutuneet tuokiot	Vähintään 2 */v	HySi -toimiala, hva, järjestöt
		Vanhusten viikon juhlaan osallistuminen mahdollistetaan myös palvelutalojen asukkaille	Toteutuneet kuljetukset	Kaikki halukkaat pääsevät Mäntylästä ja Kuuselasta juhlaan	Vanhus- ja vammais-neuvosto, hyvinvointijohtaja
		Kulttuuriavustuksin mahdollistetaan monipuolinen tapahtumatarjonta	Myönnetyt avustukset, kpl Toteutunut toiminta	3-5 avustuksensaajaa/v 10 tapahtumaa	Hyvinvointijohtaja, järjestöt
		Taidenäyttelyt palvelutaloissa ja kirjastolla	Toteutuneet näyttelyt	1 näyttely/v/palvelutalo 3-5 näyttelyä/v/kirjasto	Hyvinvoinnin toimiala, kirjasto, hva ja taiteilijat

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Kaikki ikäryhmät	Hyvän mielen kunta- toimintamallin käyttöönotto ja vakiinnuttaminen	Sähköisen hyvänmielen tarkistuslistan käyttöönotto kunnassa	Tarkistuslista on käyty läpi toimialoittain ja toimenpiteet suunniteltu	Tarkistuslista käytössä vuoden 2026 loppuun mennessä.	Hyvinvointijohtaja, toimialat
	Ehkäisevän päihdetyön toimijoiden ja palveluiden tunnistaminen ja yhteistyön lisääminen	Kunta organisoi ja koordinoi paikallista työryhmää, joka kokoontuu säännöllisesti, toteuttaa suunnitelmaa ja viestii toiminnastaan	Kunnalla on nimetty etp -koordinaattori Työryhmän kokoontumiskerrat; ≥2/v **Kuntien ja alueiden päihdeavainindikaattorit:** Asunnottomat yksin asuvat / 1 000 asukasta (2018-) Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL) Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt, % asukkaista Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä Työttömät, % työvoimasta Ept –kysely-tulosten käsittely osallistamalla	kyllä ≥2/v +/-0 >2% >15% >6% >10 % >10 % käsitelty tulosten valmistuttua	Hyvinvointijohtaja, toimialat, hva, työllisyydenhoito ja järjestöt
	Turvataan ept -ammattilaisten riittävä osaaminen ja yhtenäiset työtavat	Ept -ammattilaisten keskinäinen tiedon vaihto ammattitaidon ylläpidon ja lisäämisen tukena Työtapoina puheeksioton – menetelmät ja varhainen tunnistaminen Osallistutaan Etelä-Savon huumetilanne-kartoitukseen ja huumeiden käytön tunnistamisen toimintaohjelman valmisteluun	Viestintäverkosto toimii työryhmän sisällä Ehkäisevän päihdetyön osaaja -koulutus suoritettuna kunnan ept -toimijoilla Toimintaohjelman valmiusaste	kyllä Kunnan ept-työtä tekevillä koulutus suoritettu 1 * suunnitelmakaudessa 100 % viimeistään vuonna 2030	Hyvinvointijohtaja, ept –työryhmä Hyvinvointijohtaja Hva ja hyvinvoinnin toimiala
	Yhteisöllisyyden edistäminen ja yksinäisyyden torjunta	Monipuolisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen Aktiivisesti toimivat kohtaamispaikat	Tuettu kerho-, kurssi- ja ryhmätoiminta on tarjolla mm. Harrastamisen Suomen malli Turinatupa-, EPT -päivätoiminta-, Nuorisotila-, Nuorten paja- ja avoin perhekeskus toimivat	>10 kerhoa/vuosi Kaikki ovat toiminnassa	HySi -toimiala, Verso, 4H ja järjestöt
	Edistetään kulttuurihyvinvointia	Tapahtumien järjestäminen eri-ikäisille; erityisesti 450 –vuotisjuhlavuoden järjestelyt Kirjastopalveluiden saavutettavuus Kansalaisopiston kurssien tarjonta Kulttuuritapahtumatarjonnan tuki	Järjestettyjen tapahtumien lkm Kirjaston aukioloajat ja kirjastoauton reitin kunnan palvelupysäkkien määrä Kurssitarjonnan määrä Myönnetyt avustukset ja toteutunut toiminta	>10/v Kirjasto palvelee ma-su klo 8-22 Kirjastoauton palvelupysäkit 75 kpl Väh. 10 kurssia/v Avustukset 3-5/v, tapahtumat >10/v	HySi -toimiala, järjestöt, yritykset Kirjasto Kansalaisopisto Hyvinvointijohtaja

Painopiste 2.
Hyvinvointia tukevien elintapojen ja toimintakyvyn edistäminen

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Lapset ja nuoret	Liikunnallisen elämäntavan kannustaminen	Monipuolisen, maksuttoman kerhotoiminnan turvaaminen	Harrastamisen Suomen mallin kerhot ja muut liikuntakerhot, lkm	Vähintään yksi liikuntakerho eri-ikäryhmittäin/ vko lukuvuoden aikana	HySi -toimiala, Lasten kulttuuri-keskus Verso, 4H, srk ,RU
			Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8.-9. lk oppilaista	< 25 %	
		Ohjaajatoiminnan kehittäminen	Avustuksilla tuettu lasten ja nuorten liikunnanohjaus lkm, koordinoitujen koulutustilaisuuksien lkm ja osallistujamäärä	Avustuksilla tuettu >3 liikunnallisen harrastus-toiminnan ohjausta Ohjaajakoulutuksia 1 kpl/v ja osallistuneita 1-3 henkilöä	
		Koulun liikuntapaikkainvestointien toteutus	Investointien toteutumisaste	100 % v. 2030 mennessä	HySi -toimiala, JSP Oy
		Liikuntaneuvojan tapaamiset nuorten pajalla ja toiminnan laajennus etsivään nuorisotyöhön sekä kouluterveydenhuoltoon	Ohjaukseen osallistuneiden lkm	Kaikki pajanuoret Etsivän asiakkaista >50% Kouluterveydenhuolto, lkm	Vapaa-aikakoordinaattori, nuorten palvelut ja kouluterveydenhoitaja
		Kouluruokailun kehittäminen	Kouluruokailun ruokatoimikunnan kokousten määrä Ruokaraadin kokousten määrä Kouluterveyskyselyn tulokset ruokailuun liittyen - Syön koululounasta päivittäin %, 8.-9. lk oppilaista	Väh. 2 kokousta/lukuvuosi Väh. 2 kokousta/lukuvuosi Yli valtakunnallisen keskiarvon	Yhtenäiskoulun rehtori, JSP Oy
		Liikunnan edistäminen varhaiskasvatuksessa	Liikunta on osa vaka –suunnitelmaa Säännölliset liikuntatempaukset päiväkodilla	Kyllä 1-2 tempausta/v	Varhaiskasvatuspäällikkö Varhaiskasvatuspäällikkö, vapaa-aikakoordinaattori
		Liikunnallisen elämäntavan edistämisen vuosikello peruskoulu ja lukio	Vuosikellon mukaisten toimenpiteiden toteutus	Toimenpiteet toteutuvat ja näistä raportoidaan erikseen	Sivistystoimi
	Palveluverkon turvaaminen syrjäytymisen ehkäisyssä	Nuokkarin ja nuorten pajan toimintojen turvaaminen	Nuokkari ja nuorten paja ovat toiminnassa Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 v, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Toiminta säilyy <15 %	Hyvinvoinnin toimiala, nuorten palvelut
	Perhekeskustoiminnan kehittäminen	Vastuutahojen jalkautuminen perheiden kohtaamispaikkaan ja monipuolisen tiedon jakaminen perheille eri palveluista	Avoimen toiminnan osallistujamäärä ja palautekyselyn tulokset	Perhekerhossa mukana 5-10 perhettä ja palaute kerhosta hyvällä tasolla	HySi -toimiala, srk ja hva

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Aikuisväestö	Liikunnallisen elämäntavan kannustaminen	Ohjaajaresursointiin panostaminen (oma +ostopalvelut)	Ohjatun liikunnan määrä	2-4 tuntia/ vko ohjattua liikuntaa tarjolla talvikaudella	Hyvinvoinnin toimiala
		Liikunta-avustukset yhdistyksille ohjatun toiminnan järjestämiseen	Avustuksin toteutettu ohjattu toiminta	3-5 ohjattua liikunnallista ryhmää tai toimintaa/vko talvikaudella	Hyvinvoinnin toimiala, järjestöt
		Itsenäisen liikkumisen tukeminen	Liikuntapaikoilla ohjeet itsenäiseen liikkumiseen Liikuntaneuvonnan asiakkuudet	Ohjeet tarjolla kuntoportailla, ulko- ja sisäkuntosalilla Liikuntaneuvonnassa 3-5 hlöä/v	Hyvinvoinnin toimiala
		Monipuolisen liikuntapaikkaverkoston ylläpito	Nykyisen liikuntapaikkaverkoston tarjonnan säilyminen	Liikuntapaikkaverkosto ei vuoden 2025 tasosta vähene	Kunnanvaltuusto
	Asukkaiden elintapojen ja toimintakyvyn tuki ammattilaisten yhteistyön vahvistumisen kautta	Säännölliset tapaamiset asukkaiden ravitsemusterveyden edistämisen ammattilaisten kesken, mukana vapaa-aikakoordinaattori	Tapaamisten tuotosten arviointi ja käytännön toimet	Käytännön toimenpiteinä mm. infot ja muut teematilaisuudet vuosittain	Hva ja hyvinvoinnin toimiala
		Etelä-Savon elintapaohjauksen verkoston toiminnan kehittämiseen osallistuminen	Käytännön toimenpiteet asiakastyössä	Toiminta on aktiivista ja tuottavaa	
		Liikuntaneuvonnan polun vahvistaminen yhteistyössä Eloisan ja muun terveydenhuollon ammattitoimijoiden kanssa	Liikuntaneuvonnan polku on saatavilla ja toimiva	Liikuntaneuvonta on käytettävissä sovituille kohderyhmille	
Ikääntyneet	Liikunnallisen elämäntavan kannustaminen	Voimaa vanhuuteen –toiminnan vertaisohjaajien tuki, koulutus ja tilojen mahdollistaminen ryhmäliikuntaan	Vertaisohjaajien, ryhmien ja osallistujien lkm	Vertaisohjaajia 3-5 hlöä Ryhmiä 3 Osallistujia >10/ryhmä	Järjestöt, hyvinvoinnin toimiala, hva
		Ikäinstituutin Hyvän arjen avaimet –hanke tukee ikäihmisten liikkumista +75 v	Toteutuneet pienryhmävalmennukset, Voitas –liikuntaryhmät, Kouluttajavalmennukset (Voitas= voima ja tasapaino)	Valmennukset 1 ryhmä Liikuntaryhmä 1 Kouluttajia 1-2	Ikäinstituutti, hva, järjestöt ja hyvinvoinnin toimiala

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Kaikki ikäryhmät	Liikunnallisen elämäntavan kannustaminen (erityispainotuksena luonnon terveysvaikutukset, green care)	Soveltavan liikunnan ohjaajaresurssin vahvistaminen	Hankehaku ohjausresurssin lisäämiseksi	Hankehakemus jätetty syksyllä 2026 ja hanke aloitettu v.2027 aikana, jos rahoituspäätös on myönteinen.	Hyvinvointijohtaja ja vapaa-aikakoordinaattori
		Kunto- ja terveysliikuntatapahtumia kaikenikäisille	Järjestettyjen tapahtumien määrä ja osallistujamäärä	3-5 tapahtumaa vuodessa	Hyvinvoinnin toimiala ja järjestöt

Painopiste 3.
Turvallisen arjen tukeminen

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Lapset ja nuoret	Lisätään lasten ja nuorten liikenne- ja paloturvallisuustietämystä ja pelastus/pelastautumistaitoja	Liikenneturva vierailee nuorisovaltuusto KASVOn kokouksissa Teematempaukset mm. liikenneturvallisuusviikko (vko 37), infot varhaiskasvatuksessa ja kouluissa (liikenneturva ja pelastuslaitos) Vuosittaiset uimakoulut	Vierailu on toteutunut vähintään kerran toimielimen toimintakaudella Tempausten ja infojen lkm Uimakoulujen ja osallistujien lkm	Toteutunut v. 2026 ja 2029/2030 Vähintään 1 kerta/lukuvuosi eri ikäasteille. Vähintään 1 rantauimakoulu ja 1 halliuimakoulu vuodessa ja yhteensä 10-20 osallistujaa.	Kunta, Liikenneturva ja hva/pelastustoimi Vapaa-aikakoordinaattori
	Vanhemmuuden tuki	Eroauttamisen ja ehkäisevän väkivaltatyön tuki ohjaamalla palveluihin ja osallistumalla väkivallan vastaisen viikon järjestelyihin (vko 48) Lähisuhdeväkivaltatyön avainhenkilömalliin kouluttautuminen ja avainhenkilöiden näkyvyys	Teemaviikon paikalliset järjestelyt Koulutettujen avainhenkilöiden lkm	Osallistuttu vuosittain Paikkakunnalla väh. 2 avainhenkilöä saatavilla	HySi -toimiala, hva
Aikuisväestö	Lisätään autoilijoiden liikennenopeustietoisuutta	Säännölliset nopeusnäyttöjaksot taajama-alueella Nopeusvalvonta	Mittausjaksojen ajonopeustulokset Valvontatulokset	Pysytään annetuissa nopeusrajoituksissa Sakkoja 0 kpl	Tekninen toimi, LVV Poliisi
	Lisätään kuntalaisten tietoisuutta omasta tiellä liikkumisen turvallisuudesta	Heijastin- ja muut liikenneturvallisuustempaukset	Tempausten määrä	Vähintään 2 tempausta/vuosi	Tekninen ja sivistystoimi, Liikenneturva, pelastuslaitos ja poliisi

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Ikääntyneet	Lisätään ikääntyneiden liikenneturvallisuustietämystä	Kansalaisopisto järjestää Liikenneturvan EAK65+ -kurssin Liikenneturvallisuusinfo vuosittain Turinatuvalla	Kurssin järjestäminen ja osallistujamäärä Info toteutettu	Kurssi järjestetty vähintään kerran suunnitelmakaudella Toteutunut k/e	Kansalaisopisto, Liikenneturva Hyvinvointijohtaja, Liikenneturva, järjestöt
	Lisätään vanhus- ja vammaisjärjestövaikuttajien liikenneturvallisuustietämystä	Liikenneturva vierailee vanhus- ja vammaisneuvoston kokouksessa	Vierailu toteutunut	Vierailu vähintään kerran neuvoston toimikaudella	Hyvinvointijohtaja, vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtaja, Liikenneturva
	Liikuntapaikkojen ja palveluiden esteettömyyden ja saavutettavuuden parantaminen ja selkeän viestinnän edistäminen	Investoinneissa ja palveluiden kehittämisessä otetaan jatkossa erityisesti huomioon kohteiden esteettömyys ja saavutettavuus Viestinnän kehittämisessä: - laaditaan esteettömyyskartat - tuotetaan eri vaikeustasoilla laaditut reittikuvaukset - tuotetaan selkeät ohjeet palveluiden käyttöön verkkosivuille - vahvistetaan soveltavan liikunnan ryhmien näkyvyyttä ja parannetaan tiedotusta tukipalveluista	Kohteiden ja palveluiden esteettömyyden ja saavutettavuuden kokemukset ja palautteet Toimenpiteiden valmiusaste	Kokemukset ja palautteet ovat positiivisia. Toimenpiteet käytössä v. 2030 loppuun mennessä	Kaikki toimialat, JSP Oy Markkinointi- ja viestintäkoordinaattori, vapaa-aikakoordinaattori, JSP Oy

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Kaikki ikäryhmät	Liikenneturvallisuusviestinnän tehostaminen	Kunnan viestinnässä näkyy liikenneturvallisuus mm. järjestettävät infot ja Liikenneturvan ajankohtaiset viestit	Kunnan viestinnän liikenneturvallisuussisällöt mm. some –jaot	Jaetaan keskeiset liikenneturvallisuusviestit yleisölle ja noin kerran kuukaudessa liikenneturvallisuusaiheinen viesti kunnan some –kanavien kautta.	Markkinointi- ja viestintävastaava, liikenneturvallisuustyö ryhmä
	Lähisuhdeväkivallaton Rantasalmi	Viestitään aktiivisesti lähisuhdeväkivaltatyöhön ja –palveluihin liittyen	Kunnan viestinnässä on esillä lähisuhdeväkivaltaan liittyvää tietoa	Osallistutaan väkivallan vastaisen viikon viestintään vuosittain ja tämän lisäksi some –viestintää aiheeseen liittyen vähintään kaksi kertaa vuodessa	Markkinointi- ja viestintävastaava, hyvinvointijohtaja ja hva
		Puheeksi otto ja ohjaus palveluihin asiakaskohtaamisissa	Lähisuhdeväkivallan puheeksi ottokoulutuksiin ovat osallistuneet hyvinvoinnin ja sivistyksen toimialan ammattilaiset ja puheeksi otto on osa asiakastyötä.	Nimetyt ammattilaiset ovat käyneet koulutuksen kerran suunnittelukaudessa ja toimintatapa on käytössä	HySi -toimiala
	Liikuntapaikkojen ja palveluiden esteettömyyden ja saavutettavuuden parantaminen ja selkeän viestinnän edistäminen	Investoinneissa ja palveluiden kehittämisessä otetaan jatkossa erityisesti huomioon kohteiden esteettömyys ja saavutettavuus	Käyttäjäpalautteet	Kohteet ovat esteettömiä ja saavutettavissa	Hyvinvoinnin toimiala, Tekninen toimiala ja JSP Oy
		Viestinnän kehittämisessä: - laaditaan esteettömyyskartat - tuotetaan eri vaikeustasoilla laaditut reittikuvaukset - tuotetaan selkeät ohjeet palveluiden käyttöön verkkosivuille - vahvistetaan soveltavan liikunnan ryhmien näkyvyyttä ja parannetaan tiedotusta tukipalveluista	Toimenpiteet on toteutettu	Toimenpiteet on toteutettu suunnittelu-kauden loppuun mennessä	Hyvinvoinnin toimiala, markkinointi- ja viestintäasiantuntija
	Kaatumisten ehkäisy	Kunnossapidon sopimukset erityisesti liukkaudentorjunnan osalta tarkasteltu	Sopimuksiin määritellyt tasot	Tasot oikein mitoitettu	Tekninen toimi ja JSP
		Liukueste- ja hiekoitussora kampanjat	Toteutetaan vuosittain	Toteutettu	Hyvinvoinnin toimiala, tekninen toimi, JSP ja hva
		Yksityisten ja taloyhtiöiden kannustaminen kiinnittämään huomiota erityisesti liukkaudentorjuntaan	Viestintään vuosittain aiheesta	Toteutettu	
			Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvä hoitojaksot yli 65 v. täyttäneillä/ 10 000 vastaavan ikäistä	<400	Markkinointi- ja viestintäasiantuntija ja hva, tekninen toimi, yksityiset toimijat
	Kyläturvallisuuden kehittäminen	Osallistutaan aktiivisesti Turvalliset kylät –hankkeeseen ja kannustetaan kyläyhteisöjä mukaan	Hankkeeseen osallistuvat kylät	3-4 kylää	Järvi-Suomen kylät ry, hva/pelastuslaitos, kaikki toimialat
		Tuetaan kyläradiotoiminnan syntymistä	Hankkeessa suunniteltavat kyläradiokohteet toteutuvat	3-4 kyläradiokohdetta toteutuu	

Painopiste 4.
Osallisuuden vahvistaminen

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Lapset ja nuoret	Lasten ja nuorten osallisuus ja kohtaaminen turvallisen aikuisen kanssa	Lapset puheeksi –menetelmän käyttö suositusten mukaisesti	Menetelmä on käytössä varhaiskasvatuksessa	Kyllä	HySi -toimiala, hva
		Nuorisotilan ja Nuorten työpajan toiminnan turvaaminen (Hyvän mielen kunta –toiminta)	Nuorisotilan kävijämäärä/v ja Nuorten pajan asiakasmäärä/v	>800 hlö/v ja >5 hlö/v	Hyvinvointijohtaja ja Nuorten palvelut
		Nuorisovaltuusto KASVOn toiminnan kehittäminen	Nuorisovaltuusto KASVOn on toiminnassa ja osallistuu aktiivisesti päätöksentekoon niin kunta- kuin maakuntatasoilla	KASVO kokoontuu 4 *v Nuorisovaltuuston edustajat osallistuvat edustus-tehtäviinsä	Nuorten palvelut, hallinto
		Nuorten kuuleminen vuosittain	Järjestetään nuorten kuuleminen vuosittain	Järjestetty vuosittain	Nuorisovaltuusto KASVO, nuorten palvelut, hallinto
		Oppilaskuntatoiminta kouluissa	Oppilaskunnat järjestäytyvät lukuvuosittain ja kokoontuvat säännöllisesti	Kyllä ja kokousten lkm > 10	Sivistystoimi
Aikuisväestö	Digitaitojen vahvistaminen	Digituki saatavilla kirjastolla	Digituen käyttäjämäärä/v	>100 kävijää/v	Kirjasto
		Digitukikoulutusta järjestetään	Kansalaisopiston tai muun toimijan järjestämä koulutus ja osallistujamäärä	Vähintään yksi kurssi suunnitelmakaudella ja >15 osallistujaa	Kansalaisopisto, hyvinvointijohtaja
Ikääntyneet	Digitaitojen vahvistaminen	Digituki saatavilla kirjastolla	Digituen käyttäjämäärä/v	>100 kävijää/v	Kirjasto
		Digitukikoulutusta järjestetään	Kansalaisopiston tai muun toimijan järjestämä koulutus ja osallistujamäärä	Vähintään yksi kurssi suunnitelmakaudella ja >15 osallistujaa	Kansalaisopisto, hyvinvointijohtaja
	Vanhus- ja vammaisneuvoston aktiivinen toiminta	Neuvosto on nimetty, kokoontuu säännöllisesti ja edustaa hyvinvointialueen toimielimissä	Neuvoston kokousten lkm Edustukset nimetty hyvinvointialueen toimielimiin	4 kokousta/v Toteutunut	Hyvinvointijohtaja, vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtaja

Ikäryhmä	Tavoite	Toimenpide	Toimenpiteen mittari	Mittarin tavoitetaso	Vastuutahot
Kaikki ikäryhmät	Kuntalaisten vaikuttamismahdol-lisuuksien edellytysten luominen	Järjestetään vuosittain eri teemoilla kuntalaisia osallistavia tilaisuuksia	Tilaisuuksien määrä ja osallistujamäärä	Vähintään 3 tilaisuutta/vuosi	Kaikki hallinnonalat
		Sähköisten palautejärjestelmien tarjoaminen mm. palautelomake verkossa, Lausuntopalvelu.fi, Otakantaa.fi	Saadut palautteet, lkm Pyydetyt lausunnot, lkm	Sähköiset kanavat tunnistetaan ja niiden kautta saadaan palautteita ja lausuntoja	Kaikki hallinnonalat
		Kunnan verkkosivut ovat ajantasaiset ja palvelevat	Verkkosivu-uudistus on saatu valmiiksi ja sivupäivitykset tehdään ajallaan	Verkkosivut ovat ajan tasalla	Markkinointi- ja viestintä-asiantuntija, kaikki hallinnonalat
		Kunta viestii ajankohtaisista asioista selkeästi	Tiedotteet kokouksista on tehty ja toimitettu tiedotus-välineille	Kaikista kokouksista on tiedote toimitettu tiedotusvälineille	Markkinointi- ja viestintä-asiantuntija ja esittelijät
			Tiedotteet, kuulutukset ja tapahtumatieto on ajan tasalla verkkosivuilla	Päivitykset on tehty ajallaan	Markkinointi- ja viestintä-asiantuntija, kaikki hallinnonalat
		Etäosallistuminen mahdollistetaan erilaisiin tilaisuuksiin mm. infot, kuulemiset, luennot	Järjestetyt hybriditilaisuudet, lkm	Kaikki mahdolliset tilaisuudet hybridinä	Kaikki hallinnonalat
		Valtuuston kokoukset on seurattavissa etänä	Striimatut valtuuston kokoukset	Kaikki valtuuston kokoukset on etänä katsottavissa	Hallinto
	Yhteistyö yhdistys- ja järjestötoimijoiden kanssa	Kutsutaan säännöllisesti koolle yrittäjille, kulttuuri- ja järjestötoimijoille suunnatut tapaamiset ja liikunnan kumppanuuspöytä	Järjestettyjen tapaamisten lukumäärä	Kukin tilaisuus vähintään kaksi kertaa vuodessa	Hallinto ja hyvinvoinnin ja sivistyksen toimiala
		Kunnan 450 –vuotisjuhlavuoden järjestelyt	Juhlavuoden tapahtumien suunnittelu ja toteutus	Juhlavuosi on toteutunut suunnitelman mukaisesti	Toimialat, yhdistykset, yritykset, srk
	Kotoutumisen ja asettautumisen tuki maahanmuuttajille	Toimivat viranomaispalvelut Seudullisen työllisyyden hoidon kotoutumispalveluiden kanssa	Lähipäivien lkm/v Asiakkuuksien lmk/v	Lähipäiviä 4-6/v Asiakkuuksia >10	Savonlinnan kaupunki, hyvinvointijohtaja
		Kv- opiskelijoiden vastaanoton ja kotoutumisen palvelupolun selkeyttäminen	Palvelupolku laaditaan	Palvelupolku valmis v.2026 aikana	Lukio, asuntotoimi, hyvinvointijohtaja
		Kv –opiskelijoiden kotoutumiskerhokokeilu	Kerho toteutuu syyskaudella 2026	Kerhoon osallistujia >10	Hyvinvointijohtaja, 4H, lukion rehtori
		Kielikahvilatoiminta maahanmuuttajien tukena	Kielikahvilatoiminta jatkuu lukuvuoden aikana	Kokoontumisia väh. kerran kuussa lukuvuoden aikana	SPR, lukion rehtori ja hyvinvointijohtaja

Ohjaavat asiakirjat

Kuntastrategia 2025-2030

Varhaiskasvatussuunnitelma

Esiopetussuunnitelma

Perusopetuksen opetussuunnitelma

Kulttuurikasvatussuunnitelma

Liikuntaohjelma 2026-2029

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

Kansalliset ja maakunnalliset

Etelä-Savon alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Etelä-Savon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026-2029+ Rantasalmen kunnan lape-osio

STM Väkivallaton lapsuus

Valtakunnallinen nuorisotyön ja –politiikan ohjelma

Etelä-Savon maakuntastrategia (uusi tekeillä)

Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030

Hyvän mielen kunta –toimintamalli, Mieli ry

RANTA SALMI

Kestävä luonnostaan